

Ыам ыйын 18 күнэ - Саха сиригэр Ньургунун күнэ

Саас-
Сылаас...
Хонуу-
Хойуу...
Сибэккилэр-
Сир симэхтэрэ...
Ньургуннар -
Ньургун куолар...

Ньургуннар - ньургун куолар

Ыам ыйын илдьитэ - ньургун,
Ылааны күннэрбэр уһугун,
Тон буору тобулан эн үүн,
Туохтан да толлума, көнүлгүн.

Халдьаайы, томтор быарыгар
Харалдьык бөҕө тахсыбыт,
Энсиэлим хочотун сыырыгар
Элбэх да ньургун тыллыбыт.

Бу кэрэ, дыкти көстүүттэн,
Бу нарын, сэмэй үнкүүттэн
Дууһам үөрэн ыллаата,
Дуйдаах хонуум алҕаата.

Кыыс оҕо намчыта буоламмын,
Кырдалга бүтүннүү сууланым,
Кырдьык да, ураты хартыынаттан
Кынаттаным утары хардаттан.

Ньургун сибэкким ытарҕам буолангын,
Нуоҕайа наскыйан сааскыбар уулангын,
Нуурал күн сүргэбэр туолангын
Нуктаабыт бэйэбин таптаа уйангын.

Ыам ыйа илдьитэ - ньургун
Ылааны күннэрбэр уһугун!

Саргын кыыһа Күннэй

Дойдубар, халдьяайы быарыгар
Ньургуһун сэлэлээн эрдэбэ,
Сарсыарда, сиик түспүт томторго
Умнаһын көннөрөн турдаба.

Эн-биһи тиэстибит ыллыкпыт
Ньургуһун күөбүнэн үүннэбэ,
Ол ааспыт кэмнэри өнөйбүт
Аарыма хатынмыт күүттэбэ.

Ол хатын сүрэби долгутан
Киэркэйэ суугунуур буолара,
Таптаһар куттары харыстаан
Лабаатын нөрүтэн ылара.

Бастакы ол тунгуй тапталбыт
Бу сиргэ уоскулан булбута,
Оботук ып-ыраас санаабыт
Ол онно сайыһа хаалбыта.

Дойдубар, халдьяайы быарыгар
Ньургуһун сэлэлээн эрдэбэ,
Баһардар, ахтыбыт уоһугар
Урукку доһорум күүттэбэ.

Айаан_Чакыр

НЬУРБА НЬУРГУҤУНА

Ньургун дьонноох
Ньурбам сирэ
Ньургуһуна күөх өгнөөх -
Ньургун Боотур кэриэтэ
Ньургуйаахтыы тыллабын,
Ньургуйаана Куо курдук
Нуоһайаахтыы үүнэбин.
Нарын, намчы
Ньуолах түүлээх,
Ноотоллубут бэйэккэн
Начаас ситэн, киэркэйэн,
Налыы, сыһыы сирдэри

Ньюолдыаҕайкаан ньуургунан
Нуоҕалдыта симиэҕин.
Нөрүөн-нөргүй,
Наскыл-мичил
Наннаҕаркаан чэчиккэ!
Номнуо кыһын бүппүтүн,
Нүөлсүйбүтүн сир кырса
Ньурбам буора биллэриэҕэ,
Ньургуһунун тылыннарарыа!

Саргылаана Маалыкай

СҮРЭХТЭРГЭ ИЭЙИИ САҒАН...

Хара сиргэ сааһын бастаан
Хоһуун ньургуһунум тыллар,
Сүрэхтэргэ иэйии саҕан
Суруллаллар истин тыллар.

Сыырым быарын сэргэхситиэх
Сэгэйбиттэр ньургуһуннар,
Субу туран дыһэрэнкэйдик
Субуспуттар барахсаттар.

Кийиит кыыстыы кэмчиэриһэн
Кэрэлэриэн нуоҕаһаннар,
Чугас-чугас кэккэлэһэн
Чороон курдук чочуонайдар.

Саха дьоно сүгүрүйэр
Саас бастакы сибэккитэ,
Санаан күүһэ сүрү күүрдэр
Сырдык ыра иэйиэхситэ.

Оһуохай Уола.

НЬУРГУҤУН...

Саас аайы
Ыам ыйын
Сыырдарын
Быарыгар
Ньургуһун нуоҕайа тахсыыта,

Саныыбын
Санныйа,
Ахтабын
Аймана
Сураҕа суох сүппүт саллааты.
Төрөөбүт
Түөлбэтин
Көнүлүн
Көмүскээн,
Түн түгэх дойдуга түгэнэн,
Сир ийэ
Сингэстэр
Уот сэрии
Уоругар
Эдэркээн олобун биэрбити.
Санаабар,
Саһархай
Ньургунун
Барахсан
Ол уолчаан олобун салҕаабыт,
Саас аайы
Ыам ыйын
Сыһыытын
Кырдалын
Саргылаах санаанан алҕаабыт...

Оһуохай Уола.

Ньургунун барахсан, эн тыллаар...

Сандал саас салаллан кэлиитэ,
Күн уота күндээрэ тыгыыта,
Халдыайы хараарбыт иэнигэр
Ньургунун нуоҕайа тыллыаҕа...

Ол кэрэ, ол сырдык кэмнэргэ
Эдэр саас аттыбар туруоҕа,
Сүгэхэр санаабын киэр кыйдаан
Умнубут иэһиибэр сирдиэбэ.

Кинини батыһан тийиэбим
Эдэркээн ньургунун саастарбар,

Эрэнэ сүрэхпин аһыабым
Умнубат бастакы тапталбар.

Олобу саналыы таптааммын
Дьэнкир дьол чыпчаалын билиэбим,
Оччоҕо ньургуһун барахсан,
Махталбын эйиэхэ аһыабым.

Ньургуһун барахсан, эн тыллаар,
Сыл аайы эдэрбэр эргитээр,
Хагдан буор сирбитин киэргэтээр
Кэрэҕэ эрэли үөскэтээр.

Эн баарын тухары эдэрбит
Кэрэчээн сибэкки сэгэрбит,
Эдэр саас тапталын инэрбит
Олоххо уостубат эрэлбит.

Ньургуһун барахсан, эн тыллаар...

Мария Поскачина

НЬУРГУҤУН

Саргылаах кэм эргийиитэ,
Салгын сайа илгийиитэ
Ньургуһунум киэргэммитиэн,
Ньээкэ отум тэлгэммитиэн.

Саас кэлбитин кэрэһитэ
Саха таптыыр сибэккитэ,
Сайаҕастай бэйэкэтэ
Сандаарыйан кэрэкэтэ.

Аан бастакы харалдьыкка
Аламаҕай мичээр тыган
Киэргэл буолар айылгылаах
Кини дьикти айдарыылаах.

Тон буору тоҕо көтүүтэ
Томтор аайыттан күлүүтэ -
Ньургун санаа түмүллүүтэ
Ньургуһунна баар бүтүүнэ.

Хоодуот быһыы бу көстүүтүн
Хорсун сүрэх сүдү күүһүн
Хас саас аайы мин көрөбүн
Хал буолбаккабын сөбөбүн.

Калисфена

Эйэннэс таммах уу мөһүүрэ
Энньэлээх ньургуһун көстүүтэ
Симэхтээх кийиит кыыс кэриэтэ
Силигин сиппитэ кэрэтэ.

Халдыайы аайыттан күлүүтэ,
Халадаай тэлээрэр үнкүүтэ
Харахха хатанар бэйэтэ
Хабыс да сүрэби эймэтэр.

Калисфена

Төрөөбүт күннүнэн, ньургуһун,
Кэтэспит нап-нарын сибэкким,
Бу сааскы хаарынан сайҕанан
Тахсан эрэбин дуо, ньургуһун?

Аарыабым ыллыгым таһыгар,
Ыраахтан манхайар хатынмар,
Тулалаан ол быкпыт кэрэбэр
Мичиһэр ньургуһун бөлөбөр.

Тобуктаан олорон кэпсиэбим
Сипсийэн таптыырбын этиэбим,
Мунньубут сонуммун-нуомаспын
Эйигин кэтэспит эрэлбин.

Хас биирдии сүрэххэ тыллабын
Эн ырыа буолангын ньургуһун,
Эр хоһуун сүрэххэр үнэллэр
Саас аайы көрсүһэн үөрсэллэр.

Хайын хаар тулафын ыраастыам
Эр хорсун сүрэххэр нөрүйүөм.
Эйиэхэ анааммын тиһиэҕим
Ахтыбыт мин ырыам тылларын.

Н. Дьуур

НЬУРГУН ОТ НЬУРГУҢУН

Кырдалга кылайбыт ньургуһун
Бу кэмнэ олоххо тускулун,
Дьиибэтик сөхтөрөр хоһуунун
Истинник долгутар мин куппун!..

Бэл диэтэр куула тыа быһыгар,
Намыһах халдыайы быарыгар
Сылааһы булбуттуу сананан
Бу үүнэн турафын сандааран.

Эн кэрэ бэйэҕин бу туохха
Тэнниэххэ сөп буолуон билбэппин:
Арай дьэ уол буолан иэйэннин
Мэниктээн кылайыан дии, туоска.

Эбэтэр кыыс оҕо наскыйан
Кынтайар үгкүүтүн санатыан,
Сиккиэр тыал кууһарын, кыбыстан
Салгынна хонкуйа сапсыныан.

Бастакы чэчиккин, ньургуһун,
Хаар быһыһын киэргэтэр ньургунгун,
Тапталы тургутар хоодуоккун,
Кэпсэнэр үйэлээх номоххун!

Марта-Мария.

12.05.22.

ОО, НЬУРГУҢУН

Ньургуһуммут барахсан, кэмин кэлэн ситэҕин,
Хатааһыннаах сааскыттан иннибэккэ үүнэҕин,

Дыкти, кэрэ туос күүрээн айылҕаттан силиккин
Модун күрэх күүстээххин, айхаллыыбыт эйигин!

Туох сэниэттэн үүнэргин, быдан дьылтан билигин,
Өбүгэттэн ылата бары бэккэ билэбит:
Сиртэн силис тардаргар улуу төрдүн чинг биэрбит
Уордаах дохсун сир уоҕун ингэринэр эбиккин!

Ньургунһуммут, эйигин, ама туохха тэнниибит-
Аан ийэттэн аналын, эн сахаҕын үөрдэннин,
Хаар быһыһыттан тахсаннын дыктини дьэ кэпсиигин,
Тулуур, дьулуур мөккүөрүн, кэрэхсэтэ тиэрдэбин.

Ньургунһуммут дэлэй бэрт ингэмтэлээх имэннин
Сэрэнэммит туттуохтаах ичээн күүһэ эмтээххин,
Ылынабыт көмөбүн, айылгылаах бэлэххин
Сатыыр, билэр эмчиттэн кистэлэннээх иэйиигин.

Ол быһыһыгар ньургунһун, таптал иэйэр кэрэбэр,
Эйиэхэбэ үнэбит нарын- намчы бэйэбэр,
Харгыстарга бэриммэт үһүйээннээх кэпсээннэр,
Кэрэ кыыстыын сиэттиһэр номох буолбут килбиккэр!

Марта-Мария, 10.05.22.

КУҢУҢҢУ НЬУРГУҢУН

Күрэн оту быһыһыттан
Кыбыста быһыытыан
Кэрэчээнэ ньургунһун
Күлүмнүүрэ олуһун.

Күндэл сааспыт илдьитэ
Кэрэхсэнэр чэчигэ
Күөх от төннөр кэмигэр
Көр, бу хантан кэлбитэй?

Ким сиппэтэх таптала
Күүшпүт күндү анала
Күрэммитин туоһулуу
Күһүн аайы тыллар дуу...

Күн сардана утабар

Көмүс дуйдаах ардабар
Көрүлээхтии ойуолуу
Көччүйдэбэ буолуо дуу.

Күлэрэ дуу ньургуһун,
Күн анныгар олобум
Күһүнүн уруйдаары
Күлүмүн уһатаары.

Күрэн оту быһыһынан
Кыбыста быһыытыһан...

Калисфена

НЬУРГУҤУН ХОНУУТА

Ньургуһун күндүтэ -
Сир ньуурун киэргэлэ,
Хас биирдии сүрэххэ
Иэйиибит истинэ.

Үөрүүнү түстэһэн,
Намчытык бигэнэн,
Тон кырдал биһигэр
Кэккэлии үүнэллэр.

Күн уотун сылааһар
Сэргэхтик сыламнаан
Сылтан сыл тупсаллар,
Өлгөмнүк тыллаллар.

Ньургуһун хонуутун
Күүс-күдэх арчыта,
Тапталы куустарар
Саас - үйэ тускута.

Розалия Павлова

СОҕОТОХ НЬУРГУҤУН

Халын хаар анныгар ньургуһун

Соџотох хонкуйан тураџын,
Ис куппар харааста аһынан
Ытыспын даџайан бигиибин.

Дьылџаџын уһатар санааттан
Кэрэчээн бэйэџин сылытан,
Эйиэхэ сүрэхпин арыян,
Сүрдээџин долгуйа үөрэбин.

Нарыннын-намчыгын көрөммүн
Тулуһар тулуургун сөџөбүн,
Айылџа анала буоланнын
Алџанан бу сиргэ үүннэџин.

Саас кэлиэ, эн эмиэ тыллыаџын,
Буор сири киэргэтэ симиэџин,
Хоһоонно үгүстүк хоһуллуон,
Ньургунун ыһыаџар ылланыан.

Розалия Павлова

ХОТУГУ СИБЭККИМ НЬУРГУҢУН
Хотугу сибэкким ньургунун
Дойдубут биһигин киэргэтэр,
Хоһууннук тымныыны тулуйан
Сэргэхтик симэнэн тэлгэнэр.

Хотугу сибэкким ньургунун
Ис куппар кэрэни инэрэр,
Хараастар сүрэџи уулларан
Үөрүүнү бэлэхтээн көһүтэр.

Хотугу сибэкким ньургунун
Ытыспар оџолуу бигэнэр,
Арахпат угутун сыдыаайан
Арамаат сытынан илгийэр.

Розалия Павлова,

СӨХТҮМ МОДУН ТУЛУУРУТТАН...

Хаамтым бүгүн ыллыктарбар
Хара сиргэ -харалдыкпар,
Сылаас тыыннаах Ньургуһуммар
Тийдим чабыл тырымчааммар...

Кырдалларга хаар быһыттан
Уһуктубут дьөрбөчөөммөр,
Ньуолаах түүлээх бытырыыстан
Күкээрийбит төбөчөөммөр...

Лыгкыр-лыгкыр сырдыкчааммар
Лыгкынатар чуораанчыкпар,
Сэрбэй чараас симикчээммэр
Ситэн сизтэр сэгэрчээммэр...

Уйан куттаах Ньургуһунтан
Уйадыдым нарыныттан,
Сэмэй дьүһүн алыбыттан
Сөхтүм модун тулуурттан...

Сырдык сааһым бэлэбиттэн
Сэргэх дьохун киэргэлиттэн
Симитинним кэрэтиттэн,
Сүргэ иэйэр көрүнүттэн...

Ньургуһунум, нарын Куолуу
Таптал кыымын эн сабабын,
Сэгэйбэхтиир симэх оттуу
Дьизэрэн ойо дыгыһабын...

Сааскы күнтэн күүс эбинэн
Үйэлэргэ үүнэ тураар,
Сириэдийэр симэххинэн
Сүрэхтэри эн абылаар...

Ульяна Ива

ТААС ХАЙА НЬУРГУҢУНА

Таас дьарбаа дьапталбан хайаба,
Муус болгуо ньуурдардаах хапталга

Күн Айыы Далбара дьаарбайда,
Ньургуһун дьөрбөтө нуоҕайда.

Сибэкки ыһыаҕа ыһыллан
Танара олбоҕо тэлгэннэ,
Аар Тойон удьуора хомуллан
Алыптаах биһиккэ бигэннэ.

Таас Дьаангы хайатын үрдүгэр
Дьэргэлгэн чэчигэ чэлгийдэ,
Айылҕа кистэлэн имиҕэр
Ирбэт тон күөх дуолга көччүйдэ.

Уо, таптал кыымыгар таарыллан
Ньургуһун кыыс курдук тубуста,
Оо, чороон уостаргар даҕаллан
Хаар ууллан уохтаахтык уураста.

Хоту сир хаспаҕын быттыгар
Сааскы ил сылааһа налыйда,
Муус кыаһаан хаттыгын сыттыгар
Ньургуһун сытынан дыргыйда!

-ХОТУУНА-

НЬУРГУҤУН

Эдэр сааспын санатан,
Ньургуһун кэрэтик тылыннын.
Тулабын үөрүүнэн толорон,
Бастакы тапталы санаттын.

Саас аайы сандаара үүнэннин
Сааһырыы диэннэрин үүрэбин.
Сүрэхпин битийэ тэптэрэн
Сүүрэбин сыһыыга көрөөрү.

Аргыыйдык лыах буолан көтөбүн
Сэрэнэн үктэнэ сатыыбын.
Араҕас дьүһүнүн кэрэхсээн,
Турабын аттыгар сэнээрэн.

Сивцева Елизавета Петровна-Күндэйэ

НЬУРГУҢУН

Саҥа быкпыт үнүгэстии
Ньюолах окко сууланан,
Сытыы уктаах оноѳостуу
Тон сир кырсын тобулан,
Быыкаа чыычаах оѳотунуу
Күрэн түүлээх кулуһун,
Таптыыр сүрэх сорѳотунуу
Тыллар ньургун ньургуһун.
Уоһах өҥнөөх эминньэѳэ
Үрүн күннэ махтана,
Тыалга хамсаан эйэнниэѳэ
Куорсун анһан, сапсына.
Эдэр сааспын эргитиэѳэ
Сааскы аптаах хомуһун!
Кырдал ньуурун киэргэтиэѳэ
Сырдык-кэрэ ньургуһун.

Мария Винокурова

Күн утаѳынан угуттаан
Күлүмнээн, сандааран,
Кэрэтик оонньоон
Кустуктана сарданаран.
Ньургуһун барахсан күөгэйэн,
Наскыйан кэрэтинэн көөчүктээн,
Нарыннык тыалга долгураннаан
Нуоѳайан чээлэйдик тыллаѳын.
Бары кэрэхсии көрөбүт
Кэрэни хоһуйан ыллыыбыт,
Баалланан тыалга суһумнаан
Кылбайан толоону саһардан.
Дьон иэйиитин уһугуннаран
Дьолунан толорон нуолурданан.
Истин сыһыанна угуттанан
Иэйии кыымын сырдатан.
Кэрэ көстүү суһумуттан
Кылбар астык кэрэтиттэн,

Кустук араас өннөрүттэн
Киччим санааннан бэрсибититтэн.
Бэлэх ууммута өлгөмүттэн
Кэрэттэн махтанан үөрэммит.
Бүөмчү санаа кууһарыттан
Кэскиллээх изйии айылларыттан
Сыһыыга аргыый хаамаммыт
Сүргэбит күүскэ көтөбүллэн,
Салгыны сайа тыынаммыт
Санаабыт ырааһыран саймаардан.
Таптал долгунугар уйдаран,
Толоонно аргыый күүлэйдээн,
Сир симэбин кэрэтиттэн долгуйаллар,
Ситим санааба чэлгийэннэр.
Мэлдьи үөрдээр тылларгынан
Мичээр долгуранар уйдарангын,
Мырааны киэргэтэн, сандаардан,
Мааны нуһаранынан кэрэхсэтэн.

Анна Айтыына, 08.04.2022

Олоххо тардыһы күүһэ баарын.
Итэбэйэ көрдүм мин.
Чэн, тымныы хара буортан.
Чэлгийэ үүнэн үөрдэрин.
Быллар ахсын кэлимник тарбанан,
Көрүүхтэн кэрэтик көстөрүн.
Күн сылаас утабын инэрэ,
Намчытык хамсанан, нуоһайда.
Сааскыбын сандаарда сырдатан.
Ньургуһун сибэкки тыллабын.
Сүрэби алыптаах күүскүнэн.
Бэйэбэр болбомто ылабын.
Тапталга тэннэнэр сибэкким.
Сир кырсын сиздэрэй өннүүгүн,
Сүргэни көтөбөр алыбым,
Өрүүтүн киэркэйэ көрсөбүгүн.

Инн. Алексеев.

НЬУРГУҤУН

Сахам сирин дыктитэ,
Сааспыт кэрэ илдьитэ,
Сыһыы, алаас бэлэҕэ,
Сырдык ыра симэҕэ,
Сүргэ үөрэр ымыыта
Саҥа тахсар ньургуһун.

Томтор туһун тобуоруһар,
Толоон устун үмүөрүһэр,
Тумул аайы ханыылаһар,
Тумус тыаҕа дьүөрэлэхэр
Таптал дыкти изйиитэ
Тыллар нарын ньургуһун.

Күнү көрсө тардыһар,
Күүһү уоһу көбүлүүр,
Кэрэ кыыстыы кэпсэнэр,
Көрөн сүрэх дьоллонор,
Күүстээх санаа бэлиэтэ
Килбик намчы ньургуһун.

Ырыа ыллыыр - ньургуһун,
Тойук туойар - ньургуһун,
Хоһоон тыла - ньургуһун,
Кэрэ кыыспыт - ньургуһун,
Араҕас аанһалым ньургуһун
Сүрэхпин сүүйэҕин куруутун.

Дьэбдьиэйэ

НЬУРГУҤУН ТАХСЫБЫТ...
Сайар күн сарыалын арыһан
Сырдыгы, үөрүүнү үксэтэ,
Саас аайы тон буору тобулан
Сылааска тардыһан тахсаҕын.

Сүүрээннэр эйиэхэ суол аһан
Сырсаллар иннигэр сыыйылла,
Сиик буолан сир кырсын угуттаан
Сүүрэллэр көмүрүө аннынан.

Саас кэлбит үөрүүтүн айхаллаан

Саналыы тыыннаары тиэтэйэ,
Саһарҕа кэриэтэ сандааран
Сиэдэрэй симэҕин симэнэн.

Саһархай ньургуһун барахсан
Сардана өнгүнэн киэргэтэ,
Сыл ахсын эрдэлээн арыллан
Сир үрдүн оһуордаан симиигин

Хачыана, 2020.

Х оһоонно ылбаҕай тылынан
О лоҕу туойуохпун баҕардым.
О лус эрдэ, сааһын тыллыбыт,
Д ууһаны ытатар, ыллатар,
У йгулаах кэммитин биллэрэр,
О лоххо тардыһар дьулуурдаах,
Т улуурдаах ньургуһун туһунан.
НЬ ургун от нуоҕайа тыллыыта,
У оллаах кыыс тапталга куустаран
Ы рыаҕа ылланар алааска
Г ербарий хомуйа тийдилэр.
У уллубут сыһыыга ньургуһун
Һ оп-паа, эйэргии, уккуйа
У остубат тапталы билинэ,
Н аннайа, нуоҕайа көрүстэ.

Агафия Винокурова, 15.05.22

НЬУРГУҔУН

Сандал күммүт күлүмэ
Сандаарыйа тыгыыта,
Салгын мүөтүн ыймахтыы
Сыһыы устун хаамабын.

Сааһын тыллар сибэкки
Сыа хаары төлө көтөн,
Сайдан-үүнэн тахсыбыт,
Ситэн-тупсан киэркэйбит!

Сэмэй кэрэ ньургуһун,
Силигилии үүнэнгин
Сиргэ кыыһа тураргын
Сөбө көрөн, үөрэбин.

Сааскы сырдык симэх от
Сиккиэр тыаллыын сиэттиһэн,
Сырдыы күлэ мичийэн
Сүрэх аайы киирдэбэ.

Сахам сириҥ кэрэтэ -
Салаллыа ньургун оттон.
Сааспыт ситэн тупсуоҕа,
Самаан сайын чэлгийиэ.

Агафия Винокурова, 11.05.22

Салгыбат эбиппин сыл ахсын
Сымнаҕас умнаскар умсарбын,
Кэрэхсиир нуоҕайар халлааммар
Күн уотун сорҕотун буларбын.

Мууһурбут иэйиини ууларан,
Муунтуйбут туругу уоскутан,
Харахха хатанар кэрэбэр
Хаар үрдэ кытары ирэрин.

Көөчүктүүр кэриэтэ сылааскын
Кыһыны кыйдааннын ыһаргын,
Тулуурдаах, дьулуурдаах бэйэбэр
Тэннэхэр санааны саҕаргын.

Сибэкки көбүөрүн тигэннин
Саас аайы сүрэҕи сүүйэбин,
Ньуолах от көбөрүөн иннигэр,
Ньургуһун, күөбүнэн көрөбүн.

Диана Сутакова-Дайаана Куо

НЬУРГУҤУН ТОЛООНО

Толоонно тахсыабым
Кэрэни кэрэхсии...
Дорообо, доѳорум,
Ньургуһун сибэкки!

Долгуйа көрсөбүн
Харалдык тахсыыта,
Туохха да бэриммэт,
Эрэллээх бэйэбин.

Хом санаа санныбар
Хорѳойор кэмигэр
Эйигин саныыбын,
Холобур оностон.

Хайдахтаах да тымныы
Эйигин хаарыйдын,
Күүс ылан тахсардыы,
Хайаан да тыллабын.

Диана Сутакова-Дайаана Куо, 11.05.2018

НЬУРГУҤУННАР ТЫЛЛАЛЛАР

Кырыа хаары аннынан
Кырыс сири уулларан,
Кындыа-кылыс кыргыттар
Кырдалбытын симииллэр.

Хаппахчыттан быгыалаан
Харалдыкка тахсаннар,
Халлаан диэкки хайыһан
Хантаарынныы тураллар.

Ньуурдуун күннэ тэтэрэн,
Ньургун Боотур сүрэѳэр
Ньургуйаана Куо буолан,
Ньургуһуннар тыллаллар.

Диана Сутакова-Дайаана Куо, 25.04.2019

НЬУРГУҮН ЫҢЫАҢА

Кыстыгы этэннэ туораабыт
Кылыһах ырыата кырайар.
Кыһынны соннорун устубут
Кыргыттар кынтайа хаамаллар.

Кыырпаҕа суох халлаан үрдүттэн
Кыралаан күн уота сылытар.
Кырыа хаар анныттан ньургуһун
Кырдалга көбөрө нуоҕайар.

Күөгэйэр кэмнэрбин эргитэр
Кэрэчээн Куолары көрөбүн,
Күөх умнас Ньургуһун ыһыаҕар
Көңүллүк көччүйэр саастарын.

Диана Сутакова-Дайаана Куо

НЬУРГУҮН

...Тоҕуоруспут дьон быыһыгар,
Таас суол ортотугар
Тэпсиллибит кэрэни,
Тууруллубут ньургуһуну
Таба көрөн аһынным,
Тохтоон ылан төнкөйдүм,
Тоҕо эрэ ытаатым,
Ааспыты эргитэ санаатым...
Тыыннаах бэйэтин туураннар,
Тон буоруттан үргээннэр,
-"Туһан бүттэ,"- диэбиттэр,
Суолга быраҕан ааспыттар.
Аһар атаһынныгар
Өлбөөдүйөн сыттаҕа...
Өссө да эн эргиллиэн,
Көңүллүк үүнэн тырымныан,
Күн сырдыгар талаһыан,
Олох кэрэтин анаарыан.

САРДААНА

Бэс чагда быыһыгар,
Үрдүк сыыр быарыгар,
Сыллата тыллаһын,
Ньургуһун барахсан.

Кырдалгын симээри,
Кыһыны кыайабын.
Күн диэки көрөнүн,
Күөгэйэ үүнэбин.

Сүрэхтиин долгуйан.
Эн күүскүн сөһөбүн.
Сып-сырдык бэйэһин,
Ырыабар ыллыбын.

Сэрэнэн-сэрэнэн,
Эйигин таарыйан,
Нап-нарын иэйииттэн,
Күүс-сэниэ ылабын.

Үүнэр күүс туоһута,
Ньургуһун барахсан,
Саас ахсын сандаара,
Симээ дуу, сирбитин!

Таптал Чагда.

НЬУРГУҺУН

Сүргэни көтөбөөрү
Тон кырыһы тобулбут,
Сүрэҕи үөрдээри
Хаартан быган сэрбэйбит,
Санааны кынаттаары
Харалдьыкка тахсыбыт,
Дьонго дьолу уунаары
Ньургуһуммут киэркэйбит.
Таптал курдук ыраас куттаах,
Үөрүү курдук сырдык тыыннаах,

Иэйии курдук сылаас кыымнаах -
Ньургуһун абылыыр күүстээх!
Силигилии ситээри
Күн күүһүн инэриммит,
Сирбит ньуурун симээри
Сандаарыйа сырдаабыт,
Сиккиэр тыаллыын оонньоору
Бөлөхтөһөн чуоһуспут,
Сэгэлдьийэ хамсаары
Эмдэй-сэмдэй сиэттиспит.
Таптал курдук - ыраас куттаах,
Үөрүү курдук - сырдык тыыннаах'
Иэйии курдук - сылаас кыымнаах,
Ньургуһун - кэрэ эйгэлээх!

Таптал Чагда.

НЬУРГУҤУННАР, КЭРЭБИТ

Тон кырыһы тобулан
Өрө үүнэн тахсангыт,
Сааскы тыаны киэргэтэн
Сандаарыйан турабыт.
Күнүм уотун инэрэн,
Күндээрийэ сырдыгыт.
Сырыы ахсын киэркэйэн
Тупсан иһэр эбиккит
Кырдал устун сиэттиһэн,
Дьирэнкэйдии оонньоугут.
Оһуор ойуу үктээннит,
Оһуохайдыыр курдуккут.
Сиккиэр тыалга бигэнэн
Күөгэлдьиһэ хамсыгыт
Нарын тылы сипсийэн
Таптал кымын саҕабыт.
Сылын ахсын бу манньк,
Сиэттиһэннит үүнээрин.
Олох, таптал кэрэтин
Кэрэһитэ буолаарын!

Таптал Чагда.

Сабыяабын кэппитинэн
Сэмээр быкта тон буортан,
Сэрэммиттии килбигийэн,
Симик нарын ньургуһун.

Сырайар күнтэн күүс ылан
Сылаас сонун киэр илгэн,
Сап- саһархай халадаайын
Сайбаччы кэтиэ киэргэнэн.

Сандаар күннэ тардыһан,
Сиккиэр тыалтан нуоҕайан,
Сэмэйдик хаарыс былаатын
Санныгар иилиниэ симэнэн.

Сүрэхтэри үөрдэн, долгутан,
Силигилии ситэри тупсан,
Сириэдийиэ сири симээн-
Сааскы сибэкки, ньургуһун.

Таптал Чагда.

СААСКЫ КЭМ

Сааскы кэм кэллим диэн,
Саймаархай үөрүүнэн
Салгыммыт дьэргэлгэн
Сайгытын түһэрэн,
Сылайбыт сахатын
Сылааска бигэтэр,
Санньарбыт санаатын
Саамылаан көннүөрдэр.
Сата тыал мэнигин,
Сиккиэрдиин оонньоһор
Силлиэрэр мэктиэтин
Систэргэ хоннорор.
Симэх от - ньургуһун
Сыһыыга үүммүтүн,
Сыа хаартан быкпытын,
Сиикэрэ көрүнүн
Сиксийэн ылбытын-
Синим биир диэбитин,
Синнибэт эбитин,

Сээн, - диэбит саас хотун,-
Ситэн үүн, хоһуунгун,
Сэгэрим эбиккин,
Сэмэйтэн сэмэйгин,
Сэргээтим кэрэбин.
Сибэкки буолангын
Симэнэн тураргын,
Силлиэбин буойуобум,
Сиккиэр тыал буолуобум,
Сипсийэн ааһабым,
Сыллаһан ылыабым...
Сандаарар үрүн күн
Сол онтон үөрбүтүн,
Сис тыаны быһыһанан
Сарданга тыытынан
Салбаһын эрдинэн,
Саргытын салайан,
Сарадах кирбиинэн
Сир иэнин ириэрэн,
Силбиктээх сэтиинэн
Саары туос былыттан,
Сайаһас майгынан
Самыырын куппута...

Марта-Мария, 05.05.19, Нам.

СААСКЫ КЭММИТ БЭЛЭБЭ

Уорааннаах уһун кыс хаарынан салгытан,
Ураанхай сахатын санаатын самнаран,
Саас кэлэн харалдык буордарын сылытан,
Үөрдүөбэ хара сир устунан хаамтаран.

Хаар уутун инэрбит халдыайы сирдэрбит
Айылба уһуктар сытынан тыыннарбыт.
Хатын мас хайы- сах үнүгэс астарбыт,
Амтаннаах ууларын дьэнкэрдэ сүүртэрбит.

Сиккиэр тыал көңүллүк илгийэн ааһара,
Сүрэхпит сааскылыы изйиинэн туолара.
Сэгэйэр чэпчэки айылгы сиэттиһэр,
Айылба сир ийэ тулалыы эргийэр.

Хаалбыт хаар быыһыттан ньургуһун барахсан
Кэрэтиэн, соһуччу нуоҕайан үүммүтэ.
Ууллаҕас уйаҕас дыктинэн манньытан,
Сөхтөрөр күн диэки тардыһар дьиибэтэ.

Биһиги олохпут тускулун батыһар,
Кыыдааннаах кыһыны туоруурбут тускута,
Ньургуһун, муус болҕоо дьыбары аһаран,
Сааскыга үктэнэр дьулуурбут туоһута.

Ньургуһун сибэкки биһиги бэйэбит
Сылайбыт санаабыт уоскуйар үөрүүтүн,
Хараҕы саататар чэлгийэр көстүүтүн
Сааскы кэм буор куппут силигин үүннэрбит...

Марта-Мария, 30.04.17, Нам.

НЬУРГУҤУН

Сааскы кэммит кэрэтин,
Ньургуһуммут үүнэрин,
Сүрэх үөрэр түгэнин,
Номох тыынын изэйэбин.

Өксүөннэри кыайанҕын,
Сэмэй уохтан тахсанҕын,
Хаар быыһыттан быгаҕын,
Харалдыкка тыллаҕын.

Хонкуй - намчы төбөбүн,
Сиккиэр тыаллыын эйэбин,
Кыра, нарын бэйэбин,
Модун күүскүн сөбөбүн.

Ырыаларга ылланар,
Ыраас тыыннаах тапталлар,
Эн ааккынан ааттанар,
Үйэлэнэр дьылҕалар.

Ньургуһунум кэпсэтэр,
Нуоҕалдьыйа сипсийэр-

Таптал дьикти иэиитин
Сүрэхтэргэ бигиирин...

Марта-Мария, 18.05.19, Нам.

ЭРЭНИЭМ ЭЙИЭХЭ, НЬУРГУҢУН

Саас ахсын Мыраанна, кырдалга
Тон буору тобулан тахсабын,
Кыс хаары ыксаан уулларан
Үүнэбин нарынчаан нургуһун.

Сөбөбүн эйигин көрөммүн
Тыалы тымныыны аахсыбаккын,
Тырымныы сандааран тыллабын
Күн курдук сылаастык мичийэн.

Үөрэбин оҕолуу истинник
Эн кэрэ сырдык бэйэбиттэн,
Тэнниибин эйигин кыысчаанна
Эдэркээн бэйэлээх саастарга.

Хомойон хоргутан ылабын
Кылгастык да олороргуттан,
Күн сириҥ үрдүттэн куотанныҥ
Барабын сыһыттан, кырдалтан.

Ол эрэн эрэниэм бүтэйдии
Аны да саас эйиэхэ кэлиэбэ,
Олох салҕанарын туоһулаан
Саһара тыллыабыҥ турдаба.

Ньургуһун сибэкким барахсан
Үөрдэ көтүтэ турууй куруук,
Ааспыт ахтылҕаны аһаран
Үйэттэн үйэбэ бу курдук.

ДОЙДУМ ХОҢУУН СИБЭККИТЭ

Нарын-намчы ньургуһунум,
Таптал уйан бу тирэбэ
Чахчы-чахчы, эн эбиккин.

Хантан маннык күүс киирэрий
Кыра-намчы ньургуһуммар?
Баҕар күнүм кыырпахтара
Ыһан ыппыт бэлэхтэрэ,
Баҕар буолуон ньургуһунум
Таптал тыыннаах мин сибэкким.
Сааһын аайы бастакынан
Таптал уотун тиэрдихэбин.
Тонут буору тобулангын
Тахсан кэлэн мичээрдиигин,
Сүрэхтэри уулларангын
Таптал кыымын күөдүтэбин.
Хантан маннык сэниэ ылан
Тиэтэйэҕиэн ньургуһунум.

Н. Дьуур.

Харалдыкка сааһын күн тахсыыта,
Күөх урсунна талаһаннар хойдоллор,
Сиккиэр тыалга сэбирдэҕэ тэлибирээн
Нуоҕалдыһан тобулааннар үүммүттэрин.
Ньургуһуннар тыллыбыттар мин сүрэхпэр
Ньургуһуннар симэммиттэр мин тулабар,
Ньургуһуннар кизркэйбиттэр мин дууһабар,
Ньургуһуннар, ньургуһуннар
Дьол сибэккилэр.
Тулам сырдыр сыдыайар мичилийэр,
Санаам-оноом көтөбүллэр дыргыл сытыттан
Өрүү маннык дьон сүрэхэр истин иэһиилээх
Ырыа тойук аргыстанан үүнэ чэлгийинг.

Колесов Влад

НЬУРГУҤУН

Сандал сааһым
сэргэҕиттэн,
Сыдыай күнүм
сыралыттан,
Сырдык ырам
сыдыайыттан,
Сиккиэр тыалтан

сэгэлдйиһэ,
Сирэм күөхтэн
силис тардан,
Сиртэн тэйэ сэгэйн,
Ньюолах түүлээх
ньургуһунум,
Ньургуйангын
нуоҕалдьыйа,
Сирим сиигин иһэнгин,
Тонтон толлубакка,
Тобулу анһан
туйгуннук,
Толооммун
толордун,
тоҕойбун симээтин,
Томторбун тупсардын.
Халдьаайыгар
хаамтардын,
Харалдьыккар
ханыылаатын,
Сибэккигэр
суулаатын,
Хатын чаран
анныгар
Уоллаах, кыыһы
куустардын,
Эдэр кэми
эргиттин,
Эмэн сааһы
санаттын,
Хоту дойдум
хорсун чэчигэ
Нарын намчы
ньургуһунум!

МИЛА, 11.05.22

НАРЫН НЬУРГУҺУН

Нарыын-нарын ньургуһун
Уоскутардыы үс куппун,
Сэргэх, мэник буолбуппун
Уҕарытар олуһун.

Намыын-намыын көстүүтэ
Намыратар омумун,
Тилиннэрэр иэйиитэ
Сылаанньытар олохпун.

Үтүө кэммит бэлиэтэ -
Наскылдьыйар ньургуһун,
Истин сыһыан илдьитэ
Кэпсиир эбит номоһун.

Бүппэт сэхэн кэриэтэ
Үүммүт дии хонуу устун,
Сүппэт дыкти кэрэтэ
Киэргэл гыммыт урсунун...

Таптал бастын ырыата
Таайтарыылаах ньургуһун,
Кини саныыр ырата -
Кутааламмыт кулуһун.

...Нарыын-нарын ньургуһун
Үөрдэр эбит бар дьоммун,
Набылытар үс куппун
Ыгылыйбыт турукпун...

Ираида Коркина-Чугдаара

Хаартыскалар улахан агаардара аһаҕас источниктартан
ылылыннылар,
сорох хаартыска хомуйан таһаарааччы тус архыыбыттан
туһанылынна.
Тарҕат:

Ситимнээх ыстатыйалар

Ньургун уонна ньургуһун

Хоһоонун аахпыт дьоллоохпун

Сандал саас кэлиитин айхаллыыр хоһооннор

Үрүн көмүс киэһэ...

Махтал күнүгэр махтал туһунан хоһооннор

Сага Дьылга аналлаах хоһооннор

Булчут санаата... (хоһооннор). Ааптар - Даҕанча

Күндэ бириһигэр хоһоон күрэҕэ
Сэнээриилэр

0Игнатьева Екатерина-18.05.2022 22:17

Саас буолбут бэлиэтэ,
Сахабыт кэрэтэ
Саналыы тыллыбыт
Саһархай ньургунун.

Нарынын көрүмэн!
Намчытын этимэн!
Тон буору тобулан
Табыллан үүнэллэр.

Харалдьыкка, халдьаайыга
Ханыылаһан тахсаллар.
Ханна хайдах үүнэллэрин
Хата эппэт эбиттэр.

Халлаан күөҕэ, саһархай,
Чэрэниилэ өннөөхтөр.
Кыттыһардыы ол өннө
Кыһыл, маһан тахсаллар.

Ньургунуннар-хорсуннар.
Ньургунуннар-намчылар.
Ньургунуннар-кэрэлэр.
Ньургунуннар-нарыннар.